

Z. Br.

"Okręty nie chcą umierać", Jan Piwowoński, Gdynia 1967 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/1, 191

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Taylora i jego katedrze, o warunkach uzyskiwania stopni doktorskich na Uniwersytecie Poznańskim w pierwszych latach jego istnienia (prof. Kasprowicz był pierwszym, który uzyskał na tym Uniwersytecie stopień doktora nauk ekonomiczno-politycznych).

Osobny rozdział (ss. 217—221) poświęcony jest Instytutowi Handlu Morskiego i Techniki Portowej w Gdyni, istniejącemu w latach 1930—1935. Nie była to szkoła średnia — przyjmowano do niej w zasadzie tylko maturzystów, ale nie była też szkołą wyższą. Relacja prof. Kasprowicza o naukowym obliczu Instytutu jest niejasna: na s. 219 autor pisze, że młodzież tam studiująca „doprowadzona do dyplomu otrzymywała rzeczywiście wiedzę nie mniejszą, niż otrzymywali ją absolwenci wyższych szkół handlowych w kraju”, ale na stronie następnej przeczy temu, pisząc, że ta „dyletancka impreza” (wykładowcy nie mieli przygotowania naukowego i dydaktycznego) „z nauką prawdziwą nie miała [...] nic wspólnego”.

W tymże rozdziale znajduje się wspomnienie o odbywających się w ostatnich latach przed wojną w Gdyni miesięcznych kursach Międzynarodowego Studium Prawa Administracyjnego, którego inicjatorem i organizatorem był profesor prawa administracyjnego Uniwersytetu Warszawskiego, Tadeusz Hilarowicz (ze znanej rodziny uczonych, Hilarowiczów-Nusbaumów). Wśród wykładowców tego zapomnianego dzisiaj studium byli także profesorowie zagranicznych wyższych uczelni.

We wspomnieniach z okresu okupacji znajduje się fragment (ss. 284—285) poświęcony Instytutowi Morskiemu Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich w Warszawie (prof. Kasprowicz był wykładowcą w tym instytucie). O restytuowaniu w 1945 r. tajnego Instytutu Morskiego w formie Wyższej Szkoły Handlowej w Gdyni (w 1947 r. przeniesionej do Sopotu), prof. Kasprowicz pisze na ss. 293—294. Tamże wspomina pierwsze powojenne miesiące Akademii Handlowej w Poznaniu (z oddziałem w Szczecinie), gdzie wykładał ekonomikę transportu.

Zygmunt Brocki

Jan Piwo wo ń s k i, *Okrety nie chcą umierać*. Wydawnictwo Morskie, Gdynia 1967, ss. 64, ilustr.

Broszura J. Piwo wo ń s k i e g o, wydana w biblioteczkę *Miniatury morskie*, opowiada m.in. o okrętach-pomnikach, okrętach-muzeach. Są trzy sposoby ich ekspozycji. Pierwszy — pod dachem, w salach muzealnych lub halach. W ten sposób ekspozycje są zasadniczo statki małe, jak np. w Muzeum Techniki w Chicago polski jacht „Dal”, na którym w 1933 r. trzech polscy żeglarze przepłynęli Atlantyk¹, albo w Muzeum Armii w Poczdamie jeden z pierwszych na świecie okrętów podwodnych „Brandtaucher”. Drugą grupę tworzą okręty ekspozycje na lądzie, ale na otwartej przestrzeni, niekiedy w suchych dokach. Należy tutaj m.in. „Turbinia”, pierwszy na świecie statek turbinowy, zbudowany w 1894 r. Rufa tego statku przechowywana była w londyńskim Muzeum Nauki, część dziobowa — w Muzeum Techniki w Newcastle², śródokręcie zaś zaginęło; w 1961 r. obie części spojono z dobudowaną brakującą i tak zrekonstruowany statek umieszczono na terenie muzeum w Newcastle. Wreszcie trzecia grupa — to okręty przechowywane na wodzie, jak np. nasz kontrtorpedowiec „Burza” czy w Leningradzie słynny krążownik „Aurora”.

Z. Br.

¹ W styczniu 1968 r. prasa nasza doniosła, że Muzeum Techniki w Chicago chce ekspozycje ten przekazać Polsce.

² Autor broszury pisze (ss. 60—61) o pierwszym z tych muzeów, że mieści się w South Kensington, tak jakby to była oddzielna miejscowość, a nie dzielnica Londynu, w nazwie zaś drugiego błędnie tłumaczy angielskie *Engineering* przez Inżynieria.